

Передмова до фонду
Морівська волосна земська управа, с. Морівськ Остерського повіту
Чернігівської губернії
Ф.1784, 1 оп., 20 од. зб., 1917-1919 рр.

1. Історія установи-фондоутворювача

Фактичні дати створення та ліквідації фондоутворювача невідомі.

Утворилася на підставі Закону «Про волосне земське управління» від 21 травня 1917 року із волосних земських гласних, обраних на трирічний термін. На перших виборах гласні мали обиратися на термін до 1 січня 1919 р. Кількість гласних по кожній волості встановлювалася повітовим земським зібранням в кількості від 20 до 50 чоловік.

У зв'язку із запровадженням волосного земства Тимчасовий уряд ліквідував органи волосного управління: волосний схід, волосне правління, суд і волосних старшин. Їх повноваження було передано волосному земству.

Волосне зібрання визнавалося вищою самоврядною владою волості, а його постанови повинні були виражати волю місцевого населення. Гласні не були посадовими особами, а тому свої обов'язки виконували безкоштовно.

Обиралася земським зібранням для виконання поточної роботи в складі голови і не менше двох членів управи. Членами управи могли бути грамотні особи понад двадцятиоднорічного віку.

Найголовніша сфера діяльності волосної земської управи – господарська діяльність і управління. До об'єктів відомства відносилися: завідування земськими повинностями грошовими і натуральними, капіталами і іншим майном волосного земства; ліквідування нестачі харчових засобів і улаштування продовольчих крамниць; дорожня справа; боротьба з пожежами, утримання пожежних дружин; улаштування народної освіти; будівництво і утримання лікувальних закладів, опіка бідних; допомога місцевому землеробству, торгівлі і промисловості, опіка громадського благоустрою, задоволення потреб військових і громадських управлінь; виконання державних і земських повинностей, а також законних розпоряджень, як урядових, так і громадських закладів. Для виконання всіх функцій, покладених на волосне земське управління, волосне земське зібрання мало право обкладати грошовими зборами всіх, хто знаходився в межах волості, а також встановлювати особливі збори.

Після встановлення на території України радянської влади функції земських установ повністю перебравли місцеві ради. Ліквідація земських установ була здійснена на підставі декрету РНК УСРР від 22 січня 1920 року.

2. Історія фонду

Дата надходження документів до архіву невідома. Перші облікові документи датуються 1947 роком. Документи описані у 1956 року в кількості 17 справ, що перебували на секретному зберіганні. При надходженні документів фонду присвоєно номер Р-4152.

На підставі акту про розсекречення документів від 07.12.1956 року № 473 16 справ розсекречені та передані на загальне зберігання. Одна справа – № 4 залишена на секретному зберіганні.¹ У 1960 році до фонду приєднано 2 справи за 1918-1919 роки з опису № 7 фонду Р-42 «Виконавчий комітет Морівської волосної ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів» на підставі акту від 02.08.1960 року.

¹ Державний архів Чернігівської області. – Справа фонду 1784. – арк. 4.

У 1988 році на підставі акту від 29 листопада № 16с розсекречена справ № 4 та передана на загальне зберігання.²

В результаті чого фонд став містити 19 справ за 1917-1919 роки.

Під час складання Анотованого реєстру описів фондів дорадянського періоду у 2005 році рішенням ЕПК Держархіву було прийнято рішення змінити фондування документів, оскільки вони не були створені органами радянської влади, тому фонд не мав належати до списку фондів радянського періоду. Зважаючи на це фонд Р-4152 вибув до списку фондів дорадянського періоду під номером Ф. 1784.³

У 2021 році проведено удосконалення опису шляхом редагування, уточнення та перекладу заголовків справ.

Основні документи фонду:

Постанови, розпорядження, циркуляри Центральної Ради, Генерального секретаріату УНР, Міністерства внутрішніх справ УНР, губернського старости. Статистичні звіти про кількість населення, занесених до числа виборців; кількість землі під посіви. Листування про прийняття на облік колишніх військовослужбовців армії і флоту, військову повинність, надання пільг щодо призову; облік сільських старост і збирачів податків. Списки земських гласних.

3. Характеристика опису

Документи фонду описані та обліковані в опису № 1. Недіючий опис № 1 підключений до фонду (справа № 20). До опису складено необхідний довідковий апарат: титульний аркуш, передмова. Заголовки справ розкривають повний зміст документів.

Станом на 14.12.2021 в опису № 1 обліковано 20 справ за 1917-1919 роки.

Начальник відділу
14.12.2021

Олена НОСЕНКО

² Державний архів Чернігівської області. – Справа фонду 1784. – арк. 13.

³ Там само. – арк. 17